

Briuselis, 2019 m. liepos 2 d.
(OR. en)

10179/19

ECOFIN 637
UEM 237
SOC 488
EMPL 377
COMPET 515
ENV 608
EDUC 321
RECH 354
ENER 358
JAI 718
FSTR 137
REGIO 173

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Komisijos dok. Nr.: 9952/19 - COM(2019) 526 final	
Dalykas:	Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2019 m. Suomijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Suomijos stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2019) 526 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2019 m. Suomijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Suomijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį
ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės
prižiūros stiprinimo ir ekonominės politikos prižiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio
2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

kadangi:

- (1) 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2019 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. kovo 21 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011² priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Suomija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurios reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2019 m. kovo 21 d. 2019 m. balandžio 9 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos³ (2019 m. euro zonai skirta rekomendacija), kurioje pateiktos penkios rekomendacijos euro zonai (rekomendacijos euro zonai);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Suomija turėtų užtikrinti, kad 2019 m. euro zonai skirta rekomendacija, kaip nurodyta toliau išdėstytose 3 ir 4 rekomendacijose, būtų visiškai ir laiku įgyvendinta. Visų pirma, sutelkus su investicijomis susijusią ekonominę politiką į nurodytas sritis bus lengviau įgyvendinti antrą rekomendaciją euro zonai dėl investicijų rėmimo, o namų ūkių išskolinimo ribojimo priemonės padės įgyvendinti ketvirtą rekomendaciją euro zonai dėl privačiojo sektoriaus skolos mažinimo;
- (3) 2019 m. vasario 27 d. paskelbta 2019 m. Suomijai skirta ataskaita. Joje įvertinta Suomijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2018 m. liepos 13 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas⁴, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Suomijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;

² 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

³ OL C 136, 2019 4 12, p. 1.

⁴ OL C 320, 2018 9 10, p. 112.

- (4) 2019 m. balandžio 4 d. Suomija pateikė 2019 m. nacionalinę reformų programą ir 2019 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁵ 23 straipsnyje, Komisija gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimus, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

⁵ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (6) šiuo metu Suomijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2019 m. stabilumo programoje, kurią pagal nesikeičiančios politikos scenarijų prieš pat visuotinius rinkimus balandžio mėn. pateikė ankstesnė Vyriausybė, numatoma, kad nominalusis balansas nuo -0,7 % bendrojo vidaus produkto (BVP) 2018 m. padidės iki -0,3 % BVP 2019 m. Vyriausybės vertinimais, numatoma, kad balansas 2020 m. toliau gerės iki 0 %, o vėliau, 2021 m. ir 2022 m., vėl pablogės iki atitinkamai -0,1 % ir -0,3 %. Remiantis perskaičiuotu struktūriniu balansu⁶, vidutinės trukmės biudžeto tikslą, t. y. 0,5 % BVP struktūrinį deficitą, nekeičiant politikos planuojama viršyti visą programos laikotarpį, atsižvelgiant į 2019 m. leidžiamas ribas, susijusias su struktūrinių reformų, dėl kurių leista taikyti laikiną nuokrypį, įgyvendinimu. 2015 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP pasiekė aukščiausią tašką – 63,4 %, o 2018 m. sumažėjo iki 58,9 %. Pagal 2019 m. stabilumo programą skolos santykis toliau mažės ir 2021 m. pasieks 57,4 % BVP. Prognozuojama, kad 2022 m. jis vėl padidės iki 57,7 % BVP. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, iš esmės yra tikėtinas. Pagrindinė rizika biudžeto projekcijoms yra susijusi su galimai didesnėmis, nei tikėtasi, visuomenės senėjimo išlaidomis ir aukštesne infliacija;
- (7) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo, kad 2019 m. Suomija pasiektų vidutinės trukmės biudžeto tikslą, atsižvelgiant į leidžiamas ribas, susijusias su struktūrinių reformų, dėl kurių leista taikyti laikiną nuokrypį, įgyvendinimu. Tai atitinka didžiausią grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą⁷, sudarantį 2,9 % 2019 m. ir atitinkantį leidžiamą struktūrinio balanso pablogėjimą 0,2 % BVP. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze numatoma, kad Suomija 2019 m. pasieks savo vidutinės trukmės biudžeto tikslą, atsižvelgiant į leidžiamas ribas, susijusias su struktūrinių reformų sąlyga;

⁶ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinasias priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁷ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atėmus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

- (8) 2020 m., atsižvelgiant į prognozuojamą 0,8 % Suomijos gamybos apimties atotrūkį, grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neturėtų viršyti 1,9 %, o tai atitinka 0,5 % BVP struktūrinį koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paką. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze, jeigu politika nesikeis, numatoma, kad 2020 m. Suomijai kils tam tikro nuokrypio rizika. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozes Suomija 2019 m. turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas ir turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad užtikrintų Stabilumo ir augimo pakto nuostatų laikymąsi 2020 m.;
- (9) numatoma, kad dėl visuomenės senėjimo ir darbo jėgos mažėjimo per ateinančius dešimtmečius padidės išlaidos pensijoms, sveikatos priežiūrai, ypač socialinei rūpybai (ilgalaikei priežiūrai). Remiantis 2018 m. fiskalinio tvarumo ataskaita, dėl numatomo visuomenės senėjimo išlaidų padidėjimo reikėtų, kad fiskalinis konsolidavimas siektų 2 % BVP, kad būtų galima ilgainiui stabilizuoti skolos santykį su BVP. 2019 m. kovo 8 d. atsistatydinus vyriausybei, pasirengimas regioninės valdžios, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų reformai, kurios tikslas – spręsti šias problemas ir užtikrinti vienodą prieinamumą bei sutrumpinti laukimo laiką, buvo sustabdytas. Pačių Suomijos gyventojų nurodytų nepatenkintų medicininių poreikių lygis toliau viršija Sąjungos vidurkį. Dėl ilgų eilių sunkumų gauti reikiamą medicininę priežiūrą visų pirma patiria nedirbantys asmenys;
- (10) mažėjant darbingo amžiaus gyventojų ir daugėjant laisvų darbo vietų Suomijos darbo rinkoje didėja įtampa. Kartu aktyvumo ir užimtumo lygis Suomijoje yra žemesnis negu kitose Šiaurės šalyse, o struktūrinis nedarbas 2018 m. išliko 7 %. Tai iš dalies atspindi neaktyvumo ir nedarbo spąstus, kurie kliudo geriau panaudoti darbo jėgą. Kliūtys, trukdančios žmonėms grįžti į darbą, atsiranda dėl sudėtingos pašalpų sistemos ir įvairių rūšių išmokų derinio. Pašalpų mokėjimas didėjant pajamoms greitai palaipsniui nutraukiamas, dėl to kyla rizika, kad pradėti dirbti gali būti nepakankamai finansiškai naudinga. Su pašalpų dydžiu susijęs netikrumas ir pašalpoms atkurti reikalingas laikas sumažina trumpalaikio darbo arba darbo ne visą darbo laiką patrauklumą. Pagrindinis pajamų eksperimentas, kurio preliminarūs rezultatai paskelbti 2019 m. vasario mėn., suteikia informacijos, kaip peržiūrėti socialinės apsaugos sistemą, kad pašalpos būtų veiksmingiau suderintos su pajamomis;

- (11) siekiant padidinti aktyvumo lygį dabar, kai aktyvumas ir užimtumas artimi ikikriziniams lygiams, būtinos investicijos į aktyvią įtrauktį, ypač labiausiai nuo darbo rinkos nutolusių grupių. Išsamios reformos, kuriomis siekiama skatinti dalyvavimą darbo rinkoje, galėtų suteikti geresnių galimybių darbo rinkoje kai kurioms grupėms. Tai būtų migrantų kilmės asmenys, vaisingo amžiaus moterys, žemos kvalifikacijos vyrai, iš dalies darbingi asmenys ir neįgalieji. Kai kurių paslaugų teikimas bedarbiams ir neaktyviems asmenims yra paskirstytas kelioms atskiroms institucijoms ir paslaugų teikėjams. Norint padėti šioms grupėms prisijungti prie darbo rinkos ir joje išsilaikyti, reikia pritaikytų ir integruotų aktyvumo skatinimo ir darbingumo atgavimo paslaugų bei politikos. Dėl moterims tenkančios ilgalaikės priežiūros atsakomybės atsiranda moterų ir vyrų užimtumo lygių skirtumas ir moterų bei vyrų darbo užmokesčio skirtumas. Vyriausybė pradėjo šeimos nario priežiūros atostogų reformos procesą, tačiau jo neužbaigė;
- (12) siekiant Suomijoje skatinti tvarų ir integracinį augimą, labai svarbu užtikrinti darbo jėgos pasiūlą demografinių ir technologinių pokyčių laikais. Investicijos į įgūdžius, visų pirma atitinkančius darbo rinkos poreikius, padėtų įveikti sunkumus, kylančius dėl struktūrinių pokyčių ekonomikoje. Technologiniai pokyčiai skatina nuolatinį darbo jėgos mokymą ir perkvalifikavimą taikant lanksčius mokymosi būdus, be kita ko, daugiausia dėmesio skiriant suaugusiųjų mokymuisi, švietimui ir mokymui. Tai turėtų padidinti profesinį judumą, taip sumažinant įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį ir padedant tenkinti būsimus darbo rinkos poreikius;
- (13) kyla pavojus, kad Suomija nepasieks 2020 m. tikslo perdirbti 50 % komunalinių atliekų. Konkrečiai, komunalinių atliekų vis daugiau deginama (60 % 2017 m., palyginti su 55 % 2016 m.);
- (14) nors viešosios išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai dabar stabilizuojasi, nuo 2009 m. Suomijoje labiausiai iš visų valstybių narių sumažėjo privačiojo sektoriaus investicijos į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą. Nepaisant per kelerius pastaruosius metus pagerėjusios makroekonominės padėties, privačiojo sektoriaus investicijos į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą dar neatsigavo. Didesnis investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą intensyvumas yra pagrindinis veiksnys struktūriniams pokyčiams vykti, dėl kurių būtų sukurtos palankesnės sąlygos žinioms imliems ekonomikos sektoriams ir sustiprėtų ilgalaikio augimo potencialas. Be to, viena iš pagrindinių inovacijų skatinimo ir jų pateikimo rinkai kliūčių tebėra aukštojo mokslo institucijų ir verslo sektoriaus atstovų bendradarbiavimas;

- (15) dėl gyventojų sklaidos transporto kliūtys gali trukdyti žmonėms judėti, kad susirastų darbą. Strateginės investicijos į transporto infrastruktūrą gali padidinti darbo jėgos judumą ir taip sustiprinti darbo rinkų veikimą. Kartu infrastruktūros jungtys galėtų padidinti galimybes patekti į užsienio rinkas, nes Suomijoje transporto išlaidos turi palyginti didelį poveikį galutinei produktų kainai, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis;
- (16) strateginės investicijos į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą energijai imliose pramonės šakose ir transporto sektoriuje padėtų siekti ilgalaikių ekonomikos ir klimato tikslų. Šioje srityje Suomija pirmauja pagal švarios energijos inovacijų ir privačiojo sektoriaus mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros išlaidas. Papildomos investicijos į kai kurias švarios energijos programas iki 2021 m., kaip įsipareigota, padėtų Suomijai įgyvendinti su anglies dioksido poveikio neutralizavimu susijusius tikslus. Be Suomijos plataus užmojo tikslų didinti biodegalų dalį, elektrifikacija yra ekonomiškai efektyvus būdas mažinti transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro, atsižvelgiant į pažengusią elektros energijos gamybos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą;
- (17) dėl mažų palūkanų normų ir pagerėjusių ekonominių perspektyvų bendras skolinimo mastas padidėjo, ypač per būsto bendroves (kurios yra išskirtinė būsto nuosavybės forma). Kartu sparčiai daugėja vartojimo kreditų ir vis daugiau šios rūšies paskolų suteikia užsienio bankai, finansų įstaigos, kurios nėra kredito įstaigos, mažų paskolų bendrovės, taip pat šie kreditai teikiami tarpusavio skolinimo būdu. Todėl namų ūkių skola išlieka kaip niekad didelė (67 % BVP 2017 m.). Skolos palūkanos daugiausia yra kintamosios, o tai yra rizika, jeigu vidutinės trukmės laikotarpiu pakiltų palūkanų normos. Suomijos finansų priežiūros institucija priėmė keletą priemonių, kad apribotų namų ūkių įsiskolinimo didėjimą. Vis dėlto aktyviai sumažinti skolos naštos greitai nesitikima, kadangi visų pirma palūkanų normos išlieka žemos, o vartotojų pasitikėjimas yra vis dar palyginti didelis;
- (18) šiuo metu Suomija neturi išsamaus (t. y. renkančio teigiamą ir neigiamą informaciją apie skolininkus) kreditų registro, apimančio pagrindinius bankus. Tai, kad jo nėra, gali trukdyti bankams susidaryti aiškų bendro namų ūkių įsiskolinimo vaizdą. Kai kurie parengiamieji tokios rūšies registro kūrimo darbai atlikti pernai;

- (19) tam tikrus rekomendacijose nustatytus trūkumus, visų pirma 2019 m. šaliai skirtos ataskaitos D priede nurodytose srityse, galėtų padėti pašalinti 2021–2027 m. Sąjungos fondų programavimas. Tai suteiktų Suomijai galimybę atsižvelgiant į regioninius skirtumus optimaliai panaudoti šiuos fondus nustatytuose sektoriuose;
- (20) per 2019 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Suomijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2019 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2019 m. stabilumo programą, 2019 m. nacionalinę reformų programą ir tolesnius veiksmus, kurių Suomija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai Suomijos fiskalinei ir socialinei bei ekonominei politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (21) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2019 m. stabilumo programą, o jos nuomonė⁸ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Suomijai 2019 m. ir 2020 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad 2020 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 1,9 %, o tai atitiktų 0,5 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Gerinti socialinių bei sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų efektyvumą ir vienodą prieinamumą.
2. Didinti paskatas dirbti ir gerinti įgūdžius bei aktyvią įtrauktį, visų pirma teikiant gerai integruotas paslaugas bedarbiams ir neaktyviems asmenims.
3. Su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti į mokslinius tyrimus ir inovacijas, perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio energetikos ir darnųjį transportą, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.

⁸ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

4. Sugriežtinti namų ūkių skolos stebėjimą ir sukurti kreditų registro sistemą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas
